

Idéoplæg

Erhvervs- og beskæftigelsespolitik for de danske småøer

- udarbejdet af en arbejdsgruppe som forslag til drøftelse på generalforsamlingen i Sammenslutningen af Danske Småøer (SaDS) i juni 2012 med henblik på at gøre erhvervs- og beskæftigelsespolitik til højprioriteret arbejdsområde for bestyrelsen.

Hvorfor en Erhvervs- og beskæftigelsespolitik?

Livet på de danske småøer er bestemt af politiske og økonomiske rammevilkår og af lokalbefolkningernes vilje og evner til at udnytte dem.

Ved at udforme og aktivt arbejde for gennemførelse af en erhvervs- og beskæftigelsespolitik kan Sammenslutningen af Danske Småøer medvirke til økonomisk vækst og dermed til fastholdelse og udvikling af bæredygtige og levende helårssamfund på medlemsøerne.

Baggrund

SaDS har igennem årene i varierende omfang behandlet erhvervspolitiske emner. Øsamfundenes størrelser forstærker behovet for at inddrage sammenhængene mellem erhvervspolitikken og øvrige lokale, regionale og nationale politikområder.

I samarbejde med Småøernes Aktionsgruppe, Småøernes Fødevarenetværk og Småøernes Erhvervsudviklingscenter har SaDS i 2011 iværksat udviklingsprojekter på turistområdet, som kan tjene til inspiration for erhvervsudvikling også inden for andre emneområder end turisme.

Afgrænsning

Erhverv og beskæftigelse er i oplægget afgrænset til at omfatte:

- aktivitet, der udøves med henblik på virksomhedsdrift på markedsøkonomiske vilkår
- decentralisering af arbejdspladser i den private og offentlige sektor.

Erhverv og beskæftigelse omfatter i denne sammenhæng således ikke aktiviteter, der som primært har til formål at udvikle og drive lokale miljøer, institutioner eller virksomheder baseret på frivillig indsats og/eller udefrakommende driftstilskud.. Men politikken kan på forskellig måde understøtte disse aktiviteter.

Erhvervspolitikens tre niveauer

For småøerne kan temaer i erhvervspolitikken grupperes i tre områder:

1. Rammebetingelser for erhvervsudøvelse på småøerne.
2. Samarbejde og netværk indbyrdes mellem erhvervsvirksomheder på småøerne og mellem dem og fastlandsvirksomheder.
3. Udvikling og vækst i den enkelte virksomhed.

Ad 1. Rammebetingelser

Erhvervsudvikling på småøerne er hæmmet af generelle rammebetingelser, der gælder for virksomhedsdrift og -udvikling i lokalsamfundet i øvrigt. Som eksempel kan nævnes planlovgivningens generelle bestemmelser om placering af nye og udvidelse af eksisterende erhvervsvirksomheder. Et andet eksempel er etablering af kollektive energianlæg.

A) SaDS arbejder aktivt for, at lovgivning og forvaltning af love øger mulighederne for etablering og vækst i erhvervsaktivitet i det åbne land og kystnære områder med henblik på at sikre bæredygtig ø-udvikling.

Initiativer:

1. Dispensationsregler for strandbyggelinje.
2. Dispensationer fra kystbeskyttelsesregler.
3. Benyttelse af landbrugsbygninger til andre erhvervsformål
4. Stimulering af decentralisering af arbejdspladser til øerne.
5. Udvikling af særlig ø-finansieringsmodeller med stats- og/eller fondsgarantier.
6. Tilbud om lån til den mellemfinansiering, der opstår behov for i forbindelse med tildeling af projektmidler til aktiviteter på småøerne.

B) SaDS arbejder for, at infrastrukturen med hensyn til transport, bredbånds- og mobilforbindelser tilpasses de behov, som fremmer ø-samfundenes erhvervsudvikling.

Initiativer:

1. Nationale udbud af sendefrekvenser og kommunale krav til udbydere af teletjenester.
2. Kommunal medvirken i anlægsinvesteringer i infrastruktur.

C) SaDS arbejder for, at småøerne anvendes som eksempler i forbindelse med statslige teknologiprogrammer med erhvervs- og beskæftigelsesformål.

Initiativer:

1. Velfærdsteknologier inden for sundhedsområdet.
2. Undervisningsteknologier for børne-, ungdoms- og voksenområdet.

Ad 2. Samarbejder mellem erhvervsvirksomheder

Traditioner for samarbejde mellem erhvervsaktive på småøerne er forskellige fra ø til ø. Det er der mange grunde til. Det kan skyldes personlige, historiske, tilflytter- og andre kulturelle forhold.

Samarbejde om erhvervsaktivitet mellem udøvende på den enkelte ø åbner vækstmuligheder i form af udvikling af forretningsområder, fælles markedsføring, fælles kompetenceudvikling, fælles investeringer og tilsvarende.

Som eksempel kan nævnes mulighederne inden for turismeerhvervet, hvor enkeltaktører kan skabe vækst gennem fælles aktiviteter inden for de nævnte områder.

Inden for fødevarerområdet er igangsat projekter, hvor formålet er at skabe forretningsudvikling gennem samspil (oplevelser) i et samarbejde mellem turistaktører og fødevarerproducenter.

Et tredje eksempel er samarbejde mellem producenter af specialfødevarer på småøerne og nationale og internationale fødevarerelskaber om produktion og distribution af fødevarer med særlig identitet (ref. ¹).

A) SaDS arbejder for at styrke rådgivningen og stimulere netværksdannelse overfor grupper af erhvervsdrivende.

Initiativer:

1. Kompetenceudviklingsprogrammer for ø-virksomheder med samme erhvervsaktivitet.
2. Beskrivelser og formidling af gode eksempler på netværksdannelse.
3. Understøttet erfaringsudveksling mellem ø-erhvervsclubber og -foreninger.

---

¹ Laurids Siig Christensen, *De danske småøer – en erhvervsudviklingsstrategi*. SEUC, februar 2011

4. Bistand til etablering af ø-internt og -eksternt samarbejde og netværk.

Ad 3. Udvikling og vækst

Nøglen til udvikling og vækst i den enkelte erhvervsvirksomhed har den erhvervsdrivende selv. Det er hans eller hendes lyst, vilje og evner til ikke alene at skabe økonomiske rammer for egen tilværelse, der er forudsætningen for øgede beskæftigelsesmuligheder. Den anden forudsætning er afdækning og erkendelsen af mulighederne for udvikling og vækst inden for det valgte forretningsområde.

Størstedelen af erhvervsvirksomhederne på småøerne er enkeltmands- eller familievirksomheder, hvor aktiviteten gennemføres med få eller ingen medarbejdere. Bevidste prioriteringer kan åbne mulighederne for at nytænke forretningen og dermed skabe vækst i beskæftigelse og økonomisk omsætning (kundebehov og kundegrupper, forretningsmodeller, effektivisering og rationalisering, teknologianvendelse osv.).

A) SaDS arbejder for at støtte den erhvervsaktive øboer i udviklingen og væksten af egen virksomhed.

Initiativer:

1. Individuel rådgivning om forretningsudvikling og virksomhedsdrift.
2. System til etablering af individuelle mentorordninger med benyttelse af lokale fastlandserhvervsledere.
3. Aktivisering af eksisterende erhvervsrådgivning i regioner og kommuner
4. Udvikling og drift af vidensdatabase med etablerings- og driftserfaringer

Erhvervsområder på småøerne

De særlige vilkår, som gælder for småøerne er med til at tydeliggøre virksomhedstyper, der har eksistensmuligheder på øerne.

Nedenfor er i uprioriteret orden listet erhverv, som hidtil har kendetegnet øernes erhvervsaktiviteter:

- a. Turisme (bed & breakfast, hotel, cafeteria, kiosk, campingplads, lystsejlad, surf, paraglidning, vandreture, cykling, naturvejledning, ridning, hestevognskørsel, fiskeri, seværdigheder, guidning, ø-specialiteter (mølle-østers-kirke-færge...))
- b. Fødevarerproducent (frugt, grøntsager, delikatesser, vin, kød, pålæg, fjerkræ, marmelader, is, honning)
- c. Kunst og kunsthåndværk (keramik, pileflet, maleri, skulptur)
- d. Håndværker

- e. Service (hjemmeservice, forretningsservice)
- f. Købmand
- g. Informationsteknologi
- h. Produktion (produkter, reparation og service)
- i. Transportvirksomhed (færge, bus, taxi)
- j. Landbrug
- k. Uddannelse
- l. Sundhed
- m. Freelancere og 'frie agenter' inden for grafisk arbejde, design, kommunikation, projektledelse m.m.

Mangfoldigheden af erhvervsaktiviteter understøtter de muligheder, SaDS har, for gennem en målrettet indsats aktivt at medvirke til at fremme beskæftigelse og bosætning på medlemsøerne.

*Lise Thillemann Sørensen – Morten Priesholm –
Svend Aage Hansen – Carl Holmbjerg – Jan Bendix*